

Leopold II., velkovévoda toskánský, a bonifikace Maremmy (1824-1859)

Lenka Kovaříková

Posudek oponenta dizertační práce

Lenka Kovaříková se ve své studii zaměřila na neoprávněně opomínanou a mimořádně zajímavou osobnost předposledního (de facto ale posledního) toskánského velkovévody Leopolda II. Habsbursko-Lotrinského a jeho vztahu k neúrodné pobřežní části Toskánska, tzv. Maremmě.

Práce je rozdělena do celkem pěti kapitol (plus úvod a závěr). Již úvodní kapitola (Leopold II. – život, období vlády a vztah k Maremmě) naznačuje, že autorka je skutečnou znalkyní tohoto tématu. Přestože tato kapitola zcela nezapadá do hlavního tématu práce (bonifikace Maremmy), představuje její nedílnou a neodmyslitelnou součást, protože lépe pomáhá poznat zázemí, vládu, zájmy a majetkovou základnu tohoto panovníka. Lenka Kovaříková navíc vyvrací často opakovanou tezi (např. B. Hamannové) o špatné finanční situaci toskánského velkovévodského domu v exilu. Držba rozlehlých a výnosných panství v Rakousku (Ostrov nad Ohří a Brandýs nad Labem v Čechách, Orth v Horních Rakousích atd.), stejně jako fakt, že mu byly ponechány i državy v Toskánsku (Casentino u Arezza a Alberese a Badiola v Maremmě) hmotnou nouzi velkovévody a jeho rodiny vylučovaly. Autorka zde vynikajícím způsobem využívá toskánský archiv uložený v Národním archivu v Praze, jež dosud bohužel stojí stranou zájmu většiny badatelů.

Jádro práce představují kapitoly dvě až pět (Bonifikační práce, Významné osobnosti, Péče o zdraví, Rozvoj zemědělství a průmyslové výroby). Za velmi zajímavou a přínosnou považují zejména druhou kapitolu (Bonifikační práce), kde L. Kovaříková velmi podrobně rozebírá postup prací proměně Maremmy. Vyzdvihnout lze také, že se neomezuje jen na líčení terénních a stavebních úprav, ale do textu zapracovává také poznámky současníků, v prvé řadě Leopolda II. Za méně zdařilou ale považují kapitolu třetí (Významné osobnosti), nikoli ale z hlediska obsahu, ale formy. Medailony jednotlivých osobností totiž nepochybně do této práce patří, vhodnější by však podle mě bylo zapracovat je do souvislého textu.

Naopak velmi zajímavé a vhodně strukturované jsou další dvě kapitoly, byť „ozdobené“ poměrně diskutabilními názvy (Péče o zdraví a Rozvoj zemědělství a průmyslové výroby). První z nich se primárně nezabývá péčí o zdraví jako samotného problému, ale sociálními otázkám, tedy péčí o dělníky, kteří práce prováděli, neboť, jak uvádí“ na náročných pracích v tak obtížném prostředí, jakým Maremma v té době bezesporu byla, jen pracovník, který je ve vynikající kondici, může odvést kvalitní práci v požadované kvantitě a rychlosti“. Zde Lenka Kovaříková uvádí i řadu zajímavých statistik a dochází k závěrům, jež mohou přispět k rozvoji výzkumu v oblasti moderních sociálních dějin. Za nadbytečné ovšem považuji rozbor vývoji léčby jednotlivých chorob. Další kapitola pak v základních rysech rozebírá ekonomický význam proměny Maremmy pro hospodářský rozvoj země. Správně upozorňuje, že rozsáhlá rekonstrukce celého širokého pobřežního pásu a následná bonifikace přinesla Toskánsku nové možnosti rozmachu. Tyto informace jsou v příkrém rozporu s často opakovanými tezemi o ekonomicky a politicky neúspěšných italských Habsburcích první poloviny 19. století.

Pokud lze práci něco závažnějšího vytknout, pak to, že autorka více nevyužila svého potenciálu i dlouhodobého studia v toskánských archivech a že své závěry staví zejména na literatuře. Přestože pro české prostředí je i tento krok mimořádně důležitý (literatura o Leopoldu II. Toskánském je velmi skrovná), zapracování těchto zdrojů by úroveň studie posunulo o několik stupňů výše. Přesto jsem přesvědčen, že předložená dizertační práci Lenky Kovaříkové splňuje požadavky kladené na tento typ prací a rozhodně ji doporučuji k obhajobě.

V Praze 11. června 2018

Prof. PhDr. Jan Županič, Ph.D.
Ústav světových dějin
Filozofická fakulta
Univerzita Karlova